

Unter den Ausländern an der Viadrina nahmen die Studenten aus Polen-Litauen mit 1.348 Immatrikulierten den ersten Platz ein. Im 17. Jahrhundert weilten mit 456 die meisten polnischen Studenten in der Oderstadt. In der Mehrheit waren die osteuropäischen Studenten an der theologischen Fakultät immatrikuliert.

Studenti z Polski-Litwy tworzyli, z liczbą ponad 1348 immatrykulowanych największą grupę obcokrajowców. W XVII wieku liczba polskich studentów osiągnęła 456 osób, co stanowiło najwyższy wynik w tamtym czasie. W przeważającej części studenci z Europy Wschodniej byli zaimmatrykulowani na wydziale teologicznym.

Frankfurt als städtische, ökonomische und gesellschaftliche Einheit beiderseits der Oder sowie die »Alma Mater Viadrina« als universitäre Schnittstelle zwischen dem Alten Reich und dem östlichen Europa befanden sich zur Studienzeit Heinrich von Kleists in den Jahren um 1800 nicht nur an der Schwelle in ein neues Jahrhundert, sondern auch an der Epochenschwelle zur Moderne.

W czasach studiów Heinricha von Kleista około roku 1800, Frankfurt jako miejski, gospodarczy i społeczny kompleks położony po obu stronach Odry jak i »Alma Mater Viadrina«, będąca uniwersyteckim mostem pomiędzy Starą Rzeszą a Europą Wschodnią, znajdowały się nie tylko u progu nowego stulecia, lecz także w okresie narodzin epoki modernizmu.

Die Ausstellung möchte daher kein statisches Bild von Kleists Geburtsstadt vermitteln, sondern ein besonderes Augenmerk auf die Entwicklungstendenzen dieser Zeit legen und auf die unterschiedlichen gesellschaftlichen Gruppen, die die Stadt, die Universität und das Umfeld der Familie von Kleist in dieser Zeit prägten.

Celem wystawy nie jest ukazanie statycznego obrazu miasta narodzin Kleista, lecz przedstawienie tendencji rozwojowych panujących w tamtych czasach oraz różnych grup społecznych, które kształtowały miasto, uniwersytet i otoczenie rodziny Kleista.

Die studentische Ausstellung soll »Kleists Frankfurt« damit wieder sichtbar werden lassen und zu einem musealen Stadtrundgang durch Frankfurt um 1800 einladen.

Wystawa studencka ma za zadanie pokazać »Frankfurt Kleista« i zaprosić do wędrowki po Frankfurcie około 1800 roku.

Abbildungen/Illustracje © Staatsbibliothek zu Berlin, Kleist-Museum, Museum Viadrina, Stadtarchiv Frankfurt (Oder), Brandenburgisches Landeshauptarchiv Potsdam

Ausstellungstermine und Adressen Terminy wystawy i adresy

In deutscher Sprache

12. April – 15. Juli 2011

Europa-Universität Viadrina, Gräfin-Dönhoff-Gebäude, Europaplatz 1, 15230 Frankfurt (Oder)

19. Juli – 18. September 2011

Museum Viadrina, Junkerhaus, Carl-Philipp-Emanuel-Bach-Straße 11, 15230 Frankfurt (Oder)

27. September – 30. Oktober 2011

Kleist Forum, Platz der Einheit 1, 15230 Frankfurt (Oder)

März 2012

Université Paul Valéry Montpellier III, Montpellier, Frankreich

W języku polskim

9 listopada 2011 – 29 lutego 2012

Wernisaż, 9 listopada 2011, godz. 15:00

Collegium Polonicum, ul. Kościuszki 1, 69-100 Słubice

Die Ausstellung ist ein Kooperationsprojekt von
Wystawa jest wspólnym projektem

Für die Projektfinanzierung danken wir
Za wsparcie finansowe dziękujemy

Kontakt / Kontakt

Prof. Dr. Reinhard Blänkner

Stefanie Schrader

Alexander Lahl

Große Scharrnstraße 59, 15230 Frankfurt (Oder)

Telefon +49 (0)335 5534-2274/-2273

Fax +49 (0)335 5524-72270

E-Mail schrader@europa-uni.de, lahl@europa-uni.de

www.europa-uni.de/kleist

www.heinrich-von-kleist.org

KLEISTS FRANKFURT FRANKFURT (ODER) UM 1800

FRANKFURT KLEISTA FRANKFURT NAD ODRĄ OKOŁO 1800 ROKU

Ein studentisches Ausstellungsprojekt zur Stadtgeschichte in Kooperation mit dem Kleist-Museum und dem Collegium Polonicum

Studencki projekt wystawy dot. historii miasta przygotowany we współpracy z Muzeum Kleista i Collegium Polonicum

KLEIST SEMESTER
EUROPA
UNIVERSITÄT
VIADRINA
ks

Was war das eigentlich für eine Stadt, in der Heinrich von Kleist aufwuchs, in der er studierte und zu der er zeitlebens durch familiäre und freundschaftliche Bande enge Beziehungen pflegte? Wodurch zeichnete sich Frankfurt mit seinen Stadtteilen beiderseits der Oder an der Wende vom 18. zum 19. Jahrhundert aus?

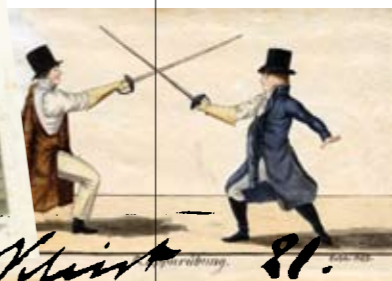
Jakim właściwie było miasto, w którym Heinrich von Kleist dorastał, studiował i z którym za życia utrzymywał bliski kontakt poprzez rodzinę i przyjaciół? Czym na przełomie XIX i XX wieku wyróżnił się położony na obu stronach Odry Frankfurt nad Odrą?

Garde de la loi

*10 / Seine Legation hier waren in der
Heinrich von Kleist 81.*

Frankfurt am Oder

Studierende der Europa-Universität Viadrina sind diesen und weiterführenden Fragen im Wintersemester 2010/2011 im Rahmen eines Projektseminars nachgegangen und werden daraus in Kooperation mit dem Kleist-Museum und dem Collegium Polonicum eine Ausstellung entstehen lassen, die unterschiedlichste Aspekte der Frankfurter Stadt- und Universitätsgeschichte um 1800 beleuchtet und mit dem Lebensweg Heinrich von Kleists in Beziehung setzt.

W semestrze zimowym 2010/2011 studenci Uniwersytetu Europejskiego Viadrina zajmowali się w ramach projektu tymi i innymi pytaniami. We współpracy z Muzeum Kleista i Collegium Polonicum przygotowali wystawę prezentującą różne aspekty historii miasta i uniwersytetu około 1800 roku, związane z życiem Heinricha von Kleista.

Ein zeitgenössisches Konversationslexikon von 1780 beschreibt Frankfurt an der Oder als »ziemlich grosse, wohlgebaute und etwas befestigte« Universitäts-, Handels- und Garnisonsstadt. Und tatsächlich waren die alte, im Todesjahr Kleists 1811 nach Breslau verlegte Universität, die Messen und der Warenhandel sowie das in Frankfurt stationierte Militär wichtige Faktoren, die den Charakter der Stadt im 18. Jahrhundert geprägt hatten.

Encyklopedia z 1780 roku opisuje Frankfurt nad Odrą jako miasto uniwersyteckie, handlowe i garnizonowe »dość duże, dobrze zabudowane i z niewielkimi umocnieniami«. I rzeczywiście stary uniwersytet, przeniesiony do Wrocławia w roku śmierci Kleista czyli w 1811, targi, handel jak i stacjonujące we Frankfurcie wojsko były ważnymi czynnikami, które w XVIII wieku ukształtowały charakter miasta.

Mit dem Wandlungsprozess, den Preußen nach seiner einschneidenden militärischen und politischen Niederlage 1806 durchlief, änderte sich auch das Gesicht des alten Frankfurt. Frühneuzeitliche Strukturen verloren an Bedeutung und wichen im Zuge der preußischen Reformen anderen Institutionen, beispielsweise dem Regierungssitz des neu geschaffenen Verwaltungsbereichs Frankfurt oder dem Oberlandesgericht.

Na skutek reform wprowadzonych w Prusach po miażdżącej militarnej i politycznej porażce w roku 1806 zmienił się obraz starego Frankfurtu. Wczesnonowoczesne struktury straciły na znaczeniu i w trakcie pruskich reform ustąpiły miejsca innym instytucjom, takim jak np. siedzibie rządu nowo utworzonego okręgu administracyjnego Frankfurt czy Wyższemu Sądowi Krajowemu.

Alte Befestigungsanlagen wie die Mauer- und Wallanlagen am westlichen Stadtrand oder die Sternschanze, die jahrhundertlang zum Schutz des östlichen Brückenkopfes und der umliegenden Siedlung, der Dammvorstadt (dem heutigen Stubice), das rechte Flussufer dominiert hatte, wurden aufgegeben.

Zrezygnowano ze starych fortyfikacji, takich jak mury i wały na zachodnich peryferiach miasta czy z szczytu gwiazdowego, który przez lata chronił wschodni przyczółek mostu i przylegające do niego przedmieście Dammvorstadt (dzisiejsze Słubice) oraz dominował na prawym brzegu rzeki.

Die alte Frankfurter Universität, die »Alma Mater Viadrina«, war zu dem Zeitpunkt, als Heinrich von Kleist hier im April 1799 sein Studium an der philosophischen Fakultät aufnahm, eine schon fast drei Jahrhunderte bestehende Institution. Nach mittelalterlichen und frühneuzeitlichen Vorbildern gegliedert umfasste die Viadrina (lat.: die an der Oder gelegene) vier Fakultäten, an erster Stelle die theologische ferner die juristische, die medizinische und die philosophische.

Kiedy w kwietniu 1799 roku Heinrich von Kleist podjął studia na Wydziale Filozofii, stary uniwersytet, »Alma Mater Viadrina« była już instytucją o trzystuletniej tradycji. Zgodnie ze średniowiecznymi i wczesnonowoczesnymi wzorcami Viadrina (łac.: leżący nad Odrą) składała się z czterech wydziałów: na pierwszym miejscu był wydział teologiczny, następnie prawa, medycyny i filozofii.

Namentlich an der philosophischen Fakultät wurde ein breites, an die 25 Disziplinen umfassendes Spektrum von Fächern gelehrt, u.a. Mathematik, Physik, Astronomie, Rhetorik, Geschichte, Musik sowie seit dem frühen 18. Jahrhundert auch die neuen, für angehende Staatsbedienstete wichtigen Kameralwissenschaften.

Na wydziale filozofii nauczano szerokiego spektrum 25 przedmiotów z takimi przedmiotami jak m.in. matematyka, fizyka, astronomia, retoryka, historia, muzyka, jak i od początków XVIII wieku ważnych dla przyszłych urzędników państwowych nowych nauk administracyjnych.

Frankfurt war für Studienanwärter aus dem märkischen, pommerschen, Lausitzer, schlesischen und großpolnischen Umland und aus dem entfernteren Osten aufgrund seiner geographischen Lage im ostelbischen Europa eine erste Station, an der sie ihre Studien begannen, um sie dann, wie es vielfach üblich war, an einem anderen Ort fortzusetzen.

Frankfurt z powodu swojego geograficznego położenia na ziemiach na wschód od Łaby był pierwszym przystankiem dla kandydatów na studia z rejonów Brandenburgii, Pomorza, Łużyc, Śląska i Wielkopolski jak i z dalekiego wschodu, w którym to rozpoczynali studia, aby następnie, co było ogólnie przyjęte, kontynuować je w innym miejscu.